

BLADA

***Acer opalus* Mill.**

[1768, Gard. Dict., ed. 8, n° 8]

Fotos: PERE MASDÉU

Foto: MICHEL POURCHET

Acer opalus subsp. *opalus* Foto: Xemenendura

Acer opalus subsp. *granatense*. Foto: JUAN ENRIQUE GÓMEZ
<https://wastemagazine.es/arce.htm>

MÉS IMATGES: <https://www.florandalucia.es/index.php/acer-opalus-subsp-granatense>

NOMS POPULARS

- Alemanys:** Italienischer Ahron, Schneeball-Ahron, Scheeballblättriger Ahron
Anglès: Opalus maple
Basc/Euskera: astigar-italiarra, astigarra, eihar-italiarra, eiharra, iarra
Castellà: acer (Andalusia), ácere (Andalusia), acirón (Aragó, Castelló), aillón (Aragó), asa (Andalusia), ásar (Andalusia), arce, arracadera (Aragó), arracadero (Aragó, Castelló), asirón (Aragó), escarrón / escarronera (Aragó), illón (Aragó, Navarra), izcarrón (Aragó), oró / orón (Aragó, València), yarra (Navarra)
Català: arracader, auró, auroner, blada, blada de fulla gran, blada de fulla plana, blaser, erable, oró, oron (Mallorca, València, Alacant), rotaboc, rotabre (Mallorca), rotaboc (Mallorca), uró
Francès: Érable à feuilles d'obier, érable d'Italie, érable ayart, érable duret
Holandès: Italiaanse Esdoorn
Italià: Acero alpino, acero napoletano, acero opalo
Portuguès: acer, bordo

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

La família de les *Aceraceae* A. L. de Juss. es distingeix per tenir flors dialipètals anisostèmones, amb 8 estams, i fruit en disàmara. Compren *Dipteronia* i *Acer*. De tota manera el gènere *Acer* recentment s'enquibeix a la família de les Sapindàcies, amb 140 gèneres.

Dins el gènere, *Acer opalus* es distingeix per tenir les fulles simples, 5-palmatinervades, flors amb pètals, inflorescència de menys de 6 cm, pèndula al final, en raïm sense un

peduncle comú, tiges sense làtex, làmina amb lòbuls obtusos, ales del fruit formant un angle entre 40 i 90°.

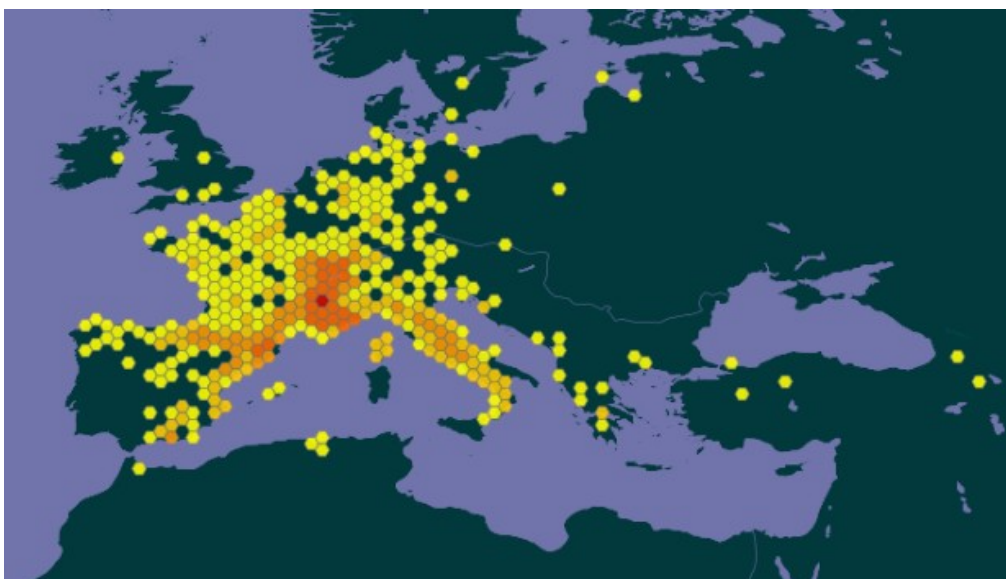
Acer opalus és un arbre que pot arribar a 20 m d'alçària, tenir un volt de canó de 4.5 m i viure més de 200 anys. És caducifoli, polígam (amb flors bisexuades i flors masculines), de capçada irregular. Branques patents. Escorça llisa, grisa o una mica roja; primer glabra o pilosa, després groguenca i esquamosa alliberant plaques. Fulles oposades. Làmina foliar de 2.5-13 × 2.5-14 cm, amb (3)5(7) lòbuls poc profunds, amb el dors glabre, brillant i revers glabrescent més pàl·lid, mat. A la tardor les fulles poden esdevenir daurades o porpres. Lòbuls desiguals, essent els dos basals menors. Marge foliar suaument i irregular dentat. Pecíol de fins a 12 cm, amb la base eixamplada; rogenç, glabre o una mica pilós. Flors de color crema llargament pedicel·lades, apareixent abans que les fulles. Sèpals 4-5 menors a les flors bisexuades, lliures entre ells, glabres o pilosos. Pètals 5 igual o menors que els sèpals, obovals, glabre so pilosos, soldats amb els estams al disc. Estams 8 marcadament exserts a les flors masculines, amb els filaments glabres. Ovari pilós. Fruit de 2-4.5 cm amb zona seminífera subglobosa glabra (o pilosa); i ales rectes estretides o no a la base, entre brunes i rogenques.

La subespècie típica té la fulla de més de 8 cm d'amplada, amb dents del marge escasses i arrodonides. Un exemplar monumental és el del santuari de Falgars (La Pobla de Lillet), per tenir 14 m d'alçària i 1.6 m de volt de canó. Un altre blada o auró monumental és la de Cal Coma (Fórnoles), de 13 m d'alçària i 3.3 de volt de canó. <https://plantipodes-am.cat/fitxes/bladacomma.html>. I encara dos més: la blada del Prat Rodó (Sales de Llierca, amb 14 m d'alçària i 2.7 de volt de canó; i l'oró de la Font de la Sarga (Figols i Alinyà) amb 14.6 m d'alçària i 2.7 m de volt de canó.

S'ha descrit, a més de la subespècie típica i algunes altres no hispanes, la subespècie *granatense* (Boiss.) Font Quer & Rothm. de fulles entre 5 i 8 cm d'amplada, amb dents més abundants al marge i menys arrodonides. Un exemplar monumental és a l'Horta de Sant Joan, anomenat Auró de Josepó, amb 15 m d'alçària i 3 m de volt de canó. <https://plantipodes-am.cat/fitxes/aurojosepo.html>

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Es fa vora roques, vora rius a alzinars, rouredes, pinedes de pi roig o de pi negre. De terra baixa (200 m snm) fins a la zona subalpina (2000 m snm). Típic del centre i SW d'Europa es fa fins els Balcans Magreb, Líban, Caucas i Nord d'Iran. No tolera gens la contaminació atmosfèrica. (Mapa de GBIF)

La subespècie *opalus* es fa a les rouredes i pinedes de pi roig o de pi negre. En canvi, la subespècie *granatense* es fa en ambients més secs a les rouredes de roure de fulla petita i alzinars, al pis supra-mediterrani i sobre sòls profunds. Per exemple, a les Muntanyes de Prades i al massís de Montserrat.

USOS MEDICINALS

- dermatitis UE
- estrenyiment UI
- ferides UE
- hemorràgies UE
- inflamació del fetge UI
- inflamació de la melsa UI
- talls UE

HISTÒRIA

Segons NICHOLAS CULPEPER (segle XVII), el «*maple tree*» està dominat per Júpiter; i el decuit, tant de les fulles com de l'escorça, reforça molt el fetge, i obre les obstruccions tant al fetge com a la melsa, alleugerint els dolors de costat.

ALTRES USOS

Amb la fusta, de color blanc una mica rosat, se'n feien rodes de politges, motlles d'estampar indians, puntes de llança, zoquetes (protectors del puny dels segadors) i diverses peces de torneria i d'instruments de corda. Les fulles poden alimentar el bestiar.